

Ontwerpbesluit Geleenbeekdal

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2008/23/EG van 12 november 2007 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van een eerste bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 12);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Geleenbeekdal**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H7230 Alkalisch laagveen
 - H9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* of soms *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
 - H9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het *Carpinion betuli*
 - H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H1014 Nauwe korfslak
 - H1016 Zeggekorfslak
 - H1083 Vliegend hert

Artikel 2

1. Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart.
2. De in artikel 1 genoemde speciale beschermingszone vormt het Natura 2000-gebied **Geleenbeekdal**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.

Artikel 3

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in de onderstaande vestigingen van de Directie Regionale Zaken van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

- Vestiging Noord: Cascadeplein 6, 9726 AD GRONINGEN;
- Vestiging Oost: Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER;
- Vestiging West: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT;
- Vestiging Zuid: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN.

De terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen van de betreffende gemeente(n), in de kantoren van de waterschappen waaronder het gebied valt en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natura2000> en het zal bovendien worden bekendgemaakt in dag-, nieuws- en huis-aan-huisbladen.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn

1. INLEIDING

Met dit besluit wordt het gebied Geleenbeekdal aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Het aangewezen gebied vormt het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In artikel 1 van het besluit staat de naam van het gebied en worden de habitattypen en soorten opgesomd, waarvoor het gebied is aangewezen.

In artikel 2 van het besluit wordt de term Natura 2000-gebied geïntroduceerd en wordt bepaald dat er voor het gebied een bepaalde instandhoudingsdoelstelling verwezenlijkt dient te worden. Deze doelstelling heeft betrekking op de in artikel 1 opgesomde habitattypen en habitatsoorten. Deze aanwijzing vormt het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen. Daarbij zijn tevens instandhoudingsdoelstellingen opgenomen voor complementaire doelen, die vermeld zijn in artikel 2.

Artikel 3 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

In hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting wordt de aanwijzing op grond van de Habitatrichtlijn kort toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent en worden de eventueel doorgevoerde wijzigingen van een toelichting voorzien.

Een belangrijk onderdeel van de Nota van toelichting is de opsomming van de instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 5. Allereerst worden de algemene doelstellingen geformuleerd en vervolgens staan de instandhoudingsdoelstellingen van de in het gebied aanwezige habitattypen en soorten vermeld. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen 'behoud', 'uitbreiding' of 'verbetering' gebruikt. Voor een habitatype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype altijd in de vorm van 'behoud' of 'uitbreiding' van oppervlakte en van 'behoud' of 'verbetering' van kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied bepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van 'behoud' of 'uitbreiding' van omvang leefgebied en van 'behoud' of 'verbetering' van kwaliteit van leefgebied

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting twee bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit. Bijlage A (voor zover van toepassing) laat

zien welke terreindelen zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Bijlage B omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de kwalificatie als speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrictlijn en van de toedeling van de instandhoudingsdoelstellingen.

2. AANWIJZING HABITATRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Geleenbeekdal aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn (verder aangeduid als “Habitatrictlijngebied”). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam “Geleenbeekdal” en onder nummer NL2003016 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is onder meer aangewezen voor één prioritair habitattype in de zin van artikel 1 van de Habitatrictlijn.

Dit Habitatrictlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura 2000-gebied Geleenbeekdal (landelijk gebiedsnummer 154).

Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrictlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden, of in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006). Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008). Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura 2000-netwerk.

Het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal ligt in de provincie Limburg en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Beek, Heerlen, Nuth, Schinnen en Voerendaal.

2.1 Beschermd natuurmonumenten

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt van rechtswege de status van het hieronder aangegeven natuurmonument¹.

Het beschermd natuurmonument Kathagerbeemden is aangewezen op 30 maart 1990 (NMF-90-3425; Stcrt. 1990, nr. 68).

Op grond van de wet heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzing als natuurmonument van toepassing was, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals deze waren vastgelegd in het vervallen besluit (zie verder hoofdstuk 5). De gebieden, die in het verleden als natuurmonument zijn aangewezen, zijn op de bijgevoegde kaarten ook als zodanig te herkennen.

¹ De oude wet kende zowel staatsnatuurmonumenten als beschermde natuurmonumenten. Dit verschil is in de huidige wet komen te vervallen.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

De Geleenbeek is een zijbeek van de Roer. Het gebied omvat een aantal terreinen langs de bovenloop van deze beek en enkele van haar zijbeken tussen Heerlen en Geleen. De Geleenbeek ontspringt op de noordflank van het Plateau van Ubachsberg ter hoogte van het Imstenraderbos en stroomt vervolgens in noordelijke richting naar de Roer. Het beekdal is vrij diep ingesneden en wordt op diverse plekken met bronnen gevoed met zeer kalkrijk en ijzerhoudend kwelwater. Hierdoor worden soortenrijke broek- en bronbossen, natte graslanden en ruigten aangetroffen. Op de beekdalflanken komen hellingbossen voor met eiken-haagbeukenbos en wintereiken-beukenbos. In de Kathagerbeemden en een terrein bij Weustenrade komen kalkmoerassen voor.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Het Geleenbeekdal behoort tot het Natura 2000-landschap 'heuvelland'.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Geuldal is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (zie paragraaf 4.4). Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.²

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het Natura 2000-gebied bestaat uit Habitatrichtlijngebied Geleenbeekdal en beschermd natuurmonument Kathagerbeemden (Kathagerbroek).

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op technische punten aangepast:

- Bebouwing en bedrijfsterreinen, die reeds expliciet tekstueel waren geëxclaveerd, zijn zoveel mogelijk ook op de kaart uitgesloten (zie ook paragraaf 4.4). Dit betreft percelen waar volgens de topografische kaart of op grond van luchtfoto's bebouwing aanwezig is en die verder bestaan uit tuinen of erven die behoren bij het betreffende bebouwde perceel.
- Dit geldt ook voor verharde wegen langs de grens van het gebied.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren (beekloop), perceelscheidingen en bosranden.
- Aan de oost- en noordkant van het Kathagerbroek is de grens van het gebied gelijkgetrokken met de grens van het natuurmonument voor wat betreft delen die buiten het Habitatrichtlijngebied vielen.

Overige wijzigingen groter dan 1 ha worden toegelicht in de volgende alinea.

Het Habitatrichtlijngebied is op de volgende plekken uitgebreid waardoor een meer samenhangend geheel ontstaat van beekdal en aangrenzende bossen en graslanden:

² Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25.

- Opgebroek (bestaande natuur, 8 ha), vooral bestaand uit goed ontwikkeld bronbos en elzenbroekbos behorend tot het habitatype Vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (H91E0C). Tevens leefgebied van de Zeggekorfslak (H1016).
- Muldersplas nabij Alfa (bestaande natuur, 5 ha) met bronbos (H91E0C) en tevens leefgebied van de Zeggekorfslak. Eigendom Natuurmonumenten.
- Ten zuidoosten van de Kathagerbeemden twee percelen nieuwe natuur (4 ha). Het grootste perceel is eigendom van Natuurmonumenten (2,9 ha). Deze percelen zijn van speciale betekenis voor de instandhouding van het aangrenzende Kathagerbroek (met o.a. H7230, Kalkmoerassen). Het betreft hogere delen op de flank van het beekdal waarvan het agrarische beheer een negatieve invloed heeft op het gebied (o.a. instroom van meststoffen). Bovendien bieden de laagste delen van het perceel van Natuurmonumenten kansen voor herstel van kwelbeïnvloede graslanden waaronder Kalkmoerassen.
- Oeverlanden langs de Hulsbergerbeek (nieuwe natuur, grotendeels verworven door Staatsbosbeheer) die deel uitmaken van het leefgebied van de Zeggekorfslak (12 ha).
- Bosjes langs de Platsbeek (merendeels bestaande natuur, 3,9 ha) bestaande uit bronbos, Vogelkers-Essenbos en Eikenhaagbeukenbos (H91E0C en H9160) en tevens leefgebied van het vliegend hert (H1083).
- Beekbegeleidend bos en beekoevers bij Terworm en Prickenis (32 ha) van belang voor Vochtige alluviale bossen (H91E0C) en Zeggekorfslak. Dit betreft merendeels bestaande natuur in eigendom van Natuurmonumenten.
- Cortenbacherbos bij Voerendaal (bestaande natuur, 11 ha) bestaande uit Kalk-Elzenbroek, één van de weinig goed ontwikkelde bossen van deze bijzondere vorm van habitatype Vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (H91E0C) met een bijzondere ondergroei met onder meer Moesdistel.

Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van 286 ha dat is aangewezen onder de Habitatrictlijn. Het beschermde natuurmonument Kathagerbeemden bedraagt een oppervlakte van 20 ha. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten, omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrictlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de Nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura 2000-gebieden aangegeven. Dit geldt ook voor grensoverschrijdende gebieden in Duitsland en België. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend. Voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden. In geval van buitenlandse gebieden betreft dit documentatie die door de betreffende deelstaten van Duitsland (Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen) en gewesten van België (Vlaanderen en Wallonië) zijn gepubliceerd.

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, tuinen, erven, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in

paragraaf 3.3 is afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen, of bouwwerken geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen (van kunstmatige aard) kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) zal het definitieve aanwijzingsbesluit voor wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking worden ingeschreven. Kadastrale percelen die over een breedte van minder dan 5 meter overlappen met het aangewezen gebied worden geacht daarvan geen deel uit te maken. Dit betekent dat bij de definitieve aanwijzing aldaar de kadastrale lijn zal worden aangehouden. Hierbij wordt er vanuitgegaan dat de kadastrale lijn een betrouwbare grens vormt tussen verschillende terreintypen voortkomend uit verschillen in grondgebruik (bv. een wegberm langs een graslandperceel).

Met betrekking tot het grensverloop langs hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen indien dergelijke wateren een ecologisch en/of waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige waterafhankelijke habitattypen en/ of leefgebieden van soorten.
- Waar de buitengrens van een (deelgebied van een) Habitatrichtlijngebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenkruinlijn (aan de gebiedszijde) tenzij het betreffende dijktaalud geen actuele of potentiële betekenis heeft voor de instandhouding van het gebied.
- In de overige gevallen waar de buitengrens samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk (aan de gebiedszijde).

- De zeevaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.

4. NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis ontleent als Habitatrictlijngebied. In paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 wordt een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en Habitatrictlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen. Op alle vermelde habitattypen en soorten is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie hoofdstuk 5).

Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrictlijngebied van toepassing zijn. Tenslotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I³)

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrictlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrictlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. In bijlage B.3 zijn alle gebieden vermeld waarvoor de betreffende habitattypen zijn aangemeld. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H7230 Alkalisch laagveen

Verkorte naam Kalkmoerassen

H9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* of soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagion*)

Verkorte naam Beuken-eikenbossen met hulst

H9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion-betuli*

Verkorte naam Eiken-haagbeukenbossen

betreft het subtype:

H9160B Eiken-haagbeukenbossen (*heuvelland*)

³ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PB EG L 80, 21.3.2007, p. 15).

H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
 Verkorte naam Vochtige alluviale bossen

betreft het subtype:

H91E0C Vochtige alluviale bossen (*beekbegeleidende bossen*)

4.2.2 Habitatrictlijn: soorten (bijlage II³)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrictlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. In bijlage B.3 zijn alle gebieden vermeld waarvoor de betreffende soorten zijn aangemeld. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H1014 Nauwe korfslak (*Vertigo angustior*)

H1016 Zeggekorfslak (*Vertigo moulinsiana*)

H1083 Vliegend hert (*Lucanus cervus*)

4.3 Habitatrictlijn: selectiecriteria

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van “drie belangrijkste gebieden” per subtype. Voor prioritaire habitattypen⁴ geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden” en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van “vijf belangrijkste gebieden” per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd⁵. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitatype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding⁶ (zie ook bijlage B.2).

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrictlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor prioritaire soorten⁴ geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden”. Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd⁷. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding (zie ook bijlage B.2).

⁴ In bijlagen I en II van de Habitatrictlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje

⁵ Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: slijkgrasvelden (H1320) en ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) en ruigten en zomen, *droge bosranden* (H6430C).

⁶ De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003)

⁷ Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeeprrik (H1095), elft (H1102), zalm (1106), bittervoorn (H1134), kleine modderkruiper (H1149) en platte schijfhoren (H4056).

4.4 Voorkomen habitattypen en soorten in het Habitatrictlijngebied

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied is bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen en leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De verspreiding van de betreffende habitattypen en soorten binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend) (H91E0C) komen op tal van plekken langs de Geleenbeek en haar zijbeken voor (o.a. Opgebroek, Kathagerbroek, Platsbeek, Hulsbeek, Prikkenis en Cortenbacherbos). Op wat hogere plekken gaan deze bossen vaak over in eiken-haagbeukenbos (*heuvelland*) (H9160B) en beuken-eikenbossen met hulst (H9120). In het zuidelijk gelegen Imstenraderbos komen beide typen naast elkaar voor. Kalkmoeras (H7230) komt voor in het Kathagerbroek en in een vochtig grasland bij Weustenrade.

De zeggekorfslak komt verspreid langs de Geleenbeek en zijbeken voor in zeggevegetaties (vaak geassocieerd met habitatype H91E0C). De nauwe korfslak (H1014) komt voor in één kleine populatie langs de Platsbeek bij Nuth. Vliegend hert (H1083) komt voor in en langs bossen langs de Platsbeek en Hulsbergerbeek.

5 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en of soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en soorten. Voor een beperkt aantal soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 ‘complementaire doelen’ geformuleerd. Het betreft soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrictlijn doelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrictlijngebieden ‘ontwikkeldoelen’ zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de

landelijke doelen voldoende gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig onderdeel uit van de aanwijzingsbesluiten. Deze habitattypen en soorten worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen,⁸ op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, hun landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden, kernopgaven geformuleerd. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ('richting geven') en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de ecologische structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen

H7230 Kalkmoerassen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal herbergt één van de weinige kalkmoerassen in ons land, met uiterst zeldzame soorten als schubzegge, gele zegge en veenzegge (*Carex davalliana*). Daarom levert het een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitatype. Het is hier deels in goede en deels in matige staat aanwezig. Het gebied heeft – zoals blijkt uit resultaten van natuurontwikkeling - potenties voor ontwikkeling van het habitatype Kalkmoerassen op nieuwe locaties. Uitbreiding en kwaliteitsverbetering is goed mogelijk.

H9120 Beuken-eikenbossen met hulst

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.

⁸ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft, staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting

Toelichting Hoger op de dalflank komen bossen van het habitatype beuken-eikenbossen met hulst voor, die worden gekenmerkt door zeer hoge beukenbomen. Uitbreiding van de oppervlakte is mogelijk.

H9160 Eiken-haagbeukbossen

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit eiken-haagbeukenbossen, *heuvelland* (subtype B).

Toelichting Het habitatype eiken-haagbeukenbossen, *heuvelland* (subtype B) komt in het Geleenbeekdal vrijwel alleen voor op de hellingen van het dal. Door het ophopen van strooisel is de floristische soortenrijkdom hier achteruitgegaan.

H91E0 *Vochtige alluviale bossen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C).

Toelichting In het Natura-2000 gebied Geleenbeekdal komen op diverse plaatsen vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) voor. Deels worden deze door kwelwater gevoed. De kwaliteit is deels goed en deels matig. Omdat het gebied bijzondere, kalkrijke vormen bevat, met onder meer moesdistel en reuzenpaardestaart, levert het een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitatype. De bossen vormen een ideaal biotoop voor de zeggekorfslak (H1016). Op termijn kan het gebied verder aan betekenis winnen door uitbreiding oppervlakte van het habitatype.

5.4 Habitatrictlijn: soorten

H1014 Nauwe korfslak

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De nauwe korfslak komt in het Geleenbeekdal op één plek voor, in een klein zeggenmoeras in een zijdaljetje van de Geleenbeek. Tot voor kort was dit de enige vindplaats van deze soort buiten de duinen.

H1016 Zeggekorfslak

Doel Behoud verspreiding, behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting In het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal bevindt zich een grote populatie van de zeggekorfslak in ons land. De soort komt hier het meest voor in het broekbos maar ook daarbuiten in meer open gebied, in alle gevallen voornamelijk op moeraszegge (vochtig microklimaat).

H1083 Vliegend hert

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Onduidelijk is wat de precieze bijdrage van het Geleenbeekdal is aan de populatie en het leefgebied van het vliegend hert in Zuid-Limburg, maar vermoedelijk is deze betrekkelijk gering. Landelijk gezien verkeert de soort in een matig ongunstige staat van instandhouding, waarbij Zuid-Limburg één van de kerngebieden vormt in ons land.

5.6 Beschermdenatuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied omvat één of meer beschermdenatuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998 heeft de Natura 2000-opgave voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen, maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen, voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In een handreiking zal voor elk gebied expliciet worden toegelicht hoe de doelen (cq. natuurwetenschappelijke betekenis en landschappelijke waarden) van beschermdenatuurmonumenten en de Natura-2000 doelen zich tot elkaar verhouden. In het beheerplan zullen deze doelen, net als die van Natura 2000 in ruimte en tijd worden uitgewerkt. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis is toegestaan ten gunste van Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie in een Appendix bij dit besluit gevoegd.

Toelichting op wijzigingen Natura 2000-waarden, op selectie als Habitatrichtlijngebied en op toewijzing van instandhoudingsdoelstellingen

- B1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
- B2. Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)
- B3. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied

- In afwijking van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied is het gebied niet meer aangewezen voor het habitatype beken en rivieren met waterplanten (H3260). Het habitatype komt niet in het gebied voor.
- In afwijking van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied is het gebied niet meer aangewezen voor de kamsalamander en de gaffellibel.
- De kamsalamander is sinds 1990 slechts vastgesteld op twee locaties in deze regio. Deze vindplaatsen liggen echter buiten de begrenzing van het gebied.
- De gaffellibel komt niet meer in het gebied voor, en er is weinig kans dat de soort zich hier weer gaat vestigen.

B2. Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden

H1014 Nauwe korfslak

Ten tijde van de aanmelding van de Habitatrichtlijngebieden was het voorkomen van de nauwe korfslak alleen bekend in vijf gebieden in het Natura 2000-landschap Duinen van Zuid-Holland en één gebied het Natura 2000-landschap Heuvelland: Voornes Duin (100), Kennemerland-Zuid (088), Meijndel & Berkheide (097), Duinen Goeree & Kwade Hoek⁹ (100) en Geleenbeekdal (154).

Op grond van inventarisaties in de jaren 2004-2006 is gebleken dat de verspreiding in Nederland ruimer is, waardoor de volgende gebieden thans als belangrijkste kunnen worden gezien: Noordhollands Duinreservaat (87), Kennemerland-Zuid (088), Meijndel & Berkheide (097), Solleveld & Kapittelduinen (99), Voornes Duin (100). Hieraan kan uit oogpunt van geografische spreiding nog Geleenbeekdal (154) worden toegevoegd (Natura 2000-landschap Heuvelland).

H1016 Zeggekorfslak

Ten tijde van de aanmelding van de Habitatrichtlijngebieden was het voorkomen van de zeggekorfslak alleen bekend in vier gebieden in Limburg: Swalmdal (148), Roerdal (150), Geleenbeekdal (154) en Sint Jansberg (142). Op grond van de toenmalige kennis voldoen deze gebieden aan het criterium “vijf belangrijkste gebieden van Nederland” dat op deze niet-prioritaire soort van toepassing is.

Dankzij inventarisaties in de jaren 2004-2007 is gebleken dat de landelijke verspreiding veel ruimer is met vindplaatsen in het noorden (Leekstermeergebied, 019), en het westen van het land (o.a. Naardermeer (094), Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103)). De soort komt verder ook voor in het Natura 2000-landschap Beekdalen o.a. in Twente (zoals in Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek (047)). Met de nieuwe informatie is nog geen volledig beeld ontstaan om een nieuwe duiding te geven van de “vijf belangrijkste gebieden”.

⁹ Ten tijde van de aanmelding van de Habitatrichtlijngebieden in 2003 stond dit gebied bekend als Duinen Goeree.

H7230 Kalkmoerassen

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) werden voor dit habitatype twee verbonden onderscheiden (Knopbies-verbond (*Caricion davallianae*) en Verbond van Biezenknoppen en Pijpenstrootje (*Junco-Molinion*)). Voor het eerstgenoemde subtype waren de drie “belangrijkste” gebieden: Springendal & Dal van de Mosbeek (045), Boddenbroek (052) en Geleenbeekdal (154). En voor het tweede subtype: Elperstroomgebied (028), Lemselermaten (048) en Stelkampsveld (060). Voor dit habitatype worden nu geen subtypen meer onderscheiden. Op grond van recente inzichten zijn de “vijf belangrijkste” gebieden voor het habitatype als geheel:

- Springendal & Dal van de Mosbeek (045), het beste voorbeeld is aanwezig in het brongebied van de Mosbeek met soorten als armbloemige waterbies, veenmosorchis en vetblad.
- Geleenbeekdal (154), het hellingveentje in het Kathagerbroek is de enige plek in Nederland met kensoorten als gele zegge, veen- en schubzegge.
- Boddenbroek (052), goede kwaliteit met kenmerkende en bijzondere soorten als armbloemige waterbies, vetblad en vleeskleurige orchis.
- Lemselermaten (048), goede kwaliteit met kenmerkende en bijzondere soorten als armbloemige waterbies, breed wollegras en vetblad.
- Stelkampsveld (060), goed ontwikkeld met kenmerkende en bijzondere soorten als parnassia, moeraswespenorchis en grote muggenorchis.
Vanwege voldoende geografische spreiding kunnen hieraan worden toegevoegd:
- Elperstroomgebied (028) in Drenthe (Hogere Zandgronden, Noord¹⁰) met tweehuizige zegge (één van de twee landelijke populaties).
- Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid (070) (Rivierengebied), vanwege het voorkomen van een vorm beperkt tot het Natura 2000-landschap Rivierengebied.

H9120 Beuken-eikenbossen met hulst

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn de vijf volgende gebieden voor dit habitatype geselecteerd: Lieftingsbroek (021), Mantingerbos (031), Norgerholt (022), Veluwe (057) en Geleenbeekdal (154). Dit habitatype is in de meer ongestoorde vorm op oude bosgroeiplaatsen (met een rijke ondergroei van o.a. hulst) in Nederland relatief zeldzaam. Het zwaartepunt van de verspreiding van deze vorm ligt in Noord-Nederland met als belangrijkste plekken Lieftingsbroek (021), Mantingerbos (031) en Norgerholt (022) met gezamenlijk ongeveer de helft van de bovenvermelde oppervlakte. Een ander bos met een rijke ondergroei met hulst is het Imstenraderbos, onderdeel van Geleenbeekdal (154). Op de Veluwe (057) is dit habitatype aanwezig in de vorm van oude malebossen. Vanwege voldoende geografische spreiding kan hieraan Landgoederen Oldenzaal (050) (Hogere zandgronden, Midden¹⁰), waar het habitatype over relatief grote oppervlakte voorkomt.

H91E0C *Vochtige alluviale bossen (*beekbegeleidende bossen*)

De indeling van de subtypen B en C is sinds de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) gewijzigd. Alle vormen van elzenbroekbos mits op alluviale bodem of onder invloed van beek of rivier zijn nu ondergebracht in het subtype “*beekbegeleidende bossen*”. Overigens zij opgemerkt dat onder dit subtype zowel “*bronbossen*” en “*beekbegeleidende bossen*” vallen, deze vormen komen vaak in mozaïeken voor. Voor de aanmelding van dit prioritaire subtype zijn de vijf volgende gebieden voor het toendertijd onderscheiden subtype elzenbroekbossen geselecteerd: Swalmdal (148), Roerdal (150), Geleenbeekdal (154), Noorbeemden & Hoogbos (161), Leudal (147) en de vijf volgende gebieden voor het subtype Els en Vogelkers: Kolland & Overlangbroek (081), Bunder- en Elsloerbos (153), Springendal & Dal van de Mosbeek (045),

¹⁰ Voor de selectie is het Natura 2000-landschap Hogere Zandgronden ingedeeld in drie regio's: Noord (Gr, Fr, Dr), Midden (Gld, Twente), Zuid (NB, Limburg).

Geuldal (157), Bekendelle (063). Ten behoeve van de geografische spreiding is aan deze selectie nog het Ulvenhoutse Bos (129) aan toegevoegd.

Al deze gebieden vallen onder de huidige interpretatie van het subtype vochtige alluviale bossen (*beekbegeleidende bossen*), met uitzondering van Kolland & Overlangbroek (081) dat nu tot het subtype *essen-iepenbossen* wordt gerekend.

Volgens de huidige inzichten zijn de vijf belangrijkste gebieden: Bunder- en Elsloërbos (153), Geuldal (157), Geleenbeekdal (154) Bekendelle (063) en Leudal (147). De eerste drie gebieden hebben het grootste oppervlakte en de grootste variatie. Bekendelle (063) en Leudal (147) zijn de beste voorbeelden van het vogelkers-essenbos in het benedenstroomse gedeelte van beken in het zandlandschap.

Vanwege voldoende geografische spreiding kunnen worden toegevoegd: Ulvenhoutse Bos (120)(Hogere zandgronden - regio Zuid¹⁰) en Drentsche Aa-gebied (025) (Hogere zandgronden - regio Noord¹⁰). Het gebied Noorbeemden & Hoogbos (161) voldoet aan het criterium "grensoverschrijdendheid".

B3. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen

De hier vermelde gebiedsdoelen van de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van onderhavig besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten worden beschouwd als 'indicatieve' opgaven en kunnen nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor ieder habitatype, habitatsoort, broedvogelsoort en niet-broedvogelsoort waarvoor onderhavig gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudsopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Waar in de vogeltabellen wordt geschreven A...b betreft het een broedvogel en waar wordt geschreven A...n betreft het een niet-broedvogel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen (toelichting in Natura 2000 Doelendocument, paragraaf 3.3).

Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding (Svl) van betreffende habitatype of (vogel)soort genoemd. Indien de landelijke doelstelling van betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Indien de instandhoudingsdoelstelling van onderhavig gebied afwijkt van de landelijke doelstelling dan is dit nader gemotiveerd.

3.1 Habitatrictlijn: habitatypen

Habitatype H7230 - Kalkmoerassen				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
052	Boddenbroek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
062	<i>Willinks Weust</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
065	<i>Binnenveld</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>concept-ontwerp</i>
069	<i>Bruuk</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
070	Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van het habitatype kalkmoerassen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als 'zeer ongunstig'. De doelstelling voor het gebied Geleenbeekdal sluit aan bij de landelijke doelstelling.

Habitatype H9120 – Beuken-eikenbossen met hulst				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
021	Lieftingsbroek	behoud	behoud	ontwerpbesluit
022	Norgerholt	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
031	Mantingerbos	behoud	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
063	Bekendelle	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
129	Ulvenhoutse Bos	behoud	behoud	ontwerpbesluit
142	Sint Jansberg	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
157	Geuldal	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
160	Savelsbos	behoud	verbetering	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van het habitatype beuken-eikenbossen met hulst is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk 'gunstig' en 'matig ongunstig'. De doelstelling voor het gebied Geleenbeekdal wijkt op het aspect kwaliteit van de landelijke doelstelling af, omdat verder kwaliteitsverbetering niet mogelijk wordt geacht.

Habitatype H9160B– Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland)				
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
153	Bunder- en Elsoërbos	behoud	verbetering	concept-ontwerp
154	Geleenbeekdal	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
156	Bemelerberg & Schiepersberg	behoud	behoud	ontwerpbesluit
157	Geuldal	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
158	Kunderberg	behoud	behoud	ontwerpbesluit
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	behoud	behoud	ontwerpbesluit
160	Savelsbos	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
161	Noordbeemden & Hoogbos	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van het habitatype eiken-haagbeukenbossen, *heuvelland* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk 'matig ongunstig' en 'zeer ongunstig'. De doelstelling voor het gebied Geleenbeekdal sluit aan bij de landelijke doelstelling.

Habitatype H91E0C – Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
019	<i>Leekstermeergebied</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
021	Lieftingsbroek	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	behoud ^a	verbetering	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
050	Landgoederen Oldenzaal	behoud	behoud	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp

061	Korenburgerveen	behoud	verbetering	concept-ontwerp
063	Bekendelle	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
070	Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid	behoud ^a	behoud	concept-ontwerp
129	Ulvenhoutse Bos	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
142	Sint Jansberg	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
147	Leudal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
148	Swalmdal	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	ontwerpbesluit
153	Bunder- en Elsoërbos	behoud	verbetering	concept-ontwerp
154	Geleenbeekdal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
161	Noordbeemden & Hoogbos	behoud	verbetering	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H7230 kalkmoerassen is toegestaan.

De staat van instandhouding van het habitatype vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als 'matig ongunstig'. De doelstelling voor het gebied Geleenbeekdal sluit aan bij de landelijke doelstelling.

3.2 Habitatrichtlijn: soorten

H1014 – Nauwe korfslak					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	behoud	besluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	behoud	besluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saefthinghe	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de nauwe korfslak is op het aspect populatie onbekend. Op het aspect leefgebied is de staat van instandhouding beoordeeld als 'matig ongunstig'¹¹. De doelstelling voor het gebied Geleenbeekdal sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H1016 – Zeggekorfslak					
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
019	<i>Leekstermeergebied</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
142	Sint Jansberg	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

¹¹ Vermelde 'staat van instandhouding' wijkt af van de 'staat van instandhouding' zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006) (zie Natura 2000 profielendocument (2008) voor nadere uitleg).

148	Swalmdal	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de habitatsoort zeggekorflak is onbekend op het aspect populatie. Op het aspect leefgebied is de staat van instandhouding beoordeeld als 'matig ongunstig'¹¹. De doelstelling voor het gebied Geleenbeekdal wijkt op de aspecten omvang en kwaliteit van het leefgebied af van de landelijke doelstelling. Reden hiervoor is dat uitbreiding van het voor de zeggekorflak geschikte leefgebied hier niet reëel is en het aanwezige leefgebied van voldoende kwaliteit is.

H1083 – Vliegend hert					
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding van de populatie					
Gebied nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	behoud	behoud	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
142	Sint Jansberg	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
160	Savelsbos	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
161	Noordbeemden & Hoogbos	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de habitatsoort vliegend hert is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als 'matig ongunstig'. De doelstelling voor het gebied Geleenbeekdal wijkt af van het landelijke doel. De mogelijkheden voor uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit het leefgebied zijn naar verwachting gering.

k 3324

Kopie ter kennisname

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur-, Milieu-
en Faunabeheer

NMF-90-3425

30 maart 1990

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied, bekend onder de naam "Kathagerbeemden" in de gemeente Nuth, gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (St. 1967, 572);

dat het natuurmonument is gelegen op een ter plaatse steile noordhelling van het Geleenbeekdal en in het dal zelf, waardoor het wordt gekenmerkt door een groot hoogteverschil van 45 meter over een afstand van 150 meter;

dat het natuurmonument bestaat uit hellingbos, vochtige en schrale hooilandjes, moeras en open water, bron- en broekbos, een hellingveentje en rietveldjes;

dat door het hoogteverschil in aanzienlijke mate kwel optreedt aan de voet van de helling en in het laaggelegen broekbos;

dat in samenhang met en ten gevolge van de in het natuurmonument voorkomende verscheidenheid in milieu-omstandigheden een grote variëteit aan minder algemene tot zeldzame vegetatietypen voorkomt, waarvan sommige karakteristiek zijn voor de beekdalen in het lössgebied en waarvan er slechts weinige resteren in Nederland;

dat van deze vegetatietypen met name het Blauwgrasland, het Dotterbloemverbond en het Knopbiesverbond van belang zijn;

dat in het natuurmonument circa 350 plantesoorten voorkomen, waaronder minder algemene tot zeer zeldzame soorten;

dat in het natuurmonument een groot aantal soorten zwammen voorkomt, waaronder enkele zeer zeldzame;

dat het natuurmonument in ornithologisch opzicht van belang is als broedgebied voor diverse minder algemene vogelsoorten;

dat het natuurmonument voorts van belang is door het voorkomen van diverse soorten amfibieën en reptielen, alsmede een groot aantal weekdiersoorten;

dat het natuurmonument uit een oogpunt van natuurschoon van belang is door de grote afwisseling aan biotooptypen en landschapselementen en de grote hoogteverschillen in een relatief klein gebied;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de hiervoor genoemde kenmerken en waarden, maar ook de geologische, geomorfologische en hydrologische gesteldheid en de voor de fauna noodzakelijke rust;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikking van 31 maart 1989, no. NMF-89-778, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van de "Kathagerbeemden";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Limburg ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

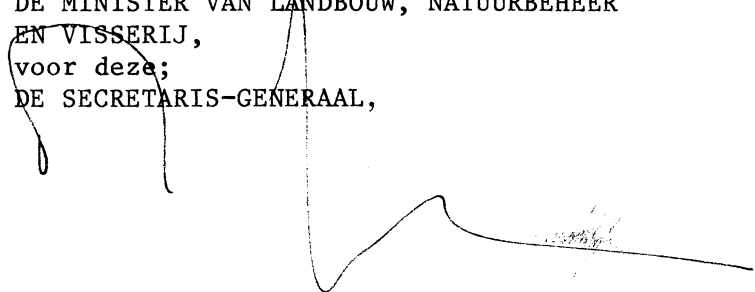
Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, van de Natuurbeschermingswet;

B E S L U I T :

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied, bekend onder de naam "Kathagerbeemden", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Nuth, sectie C, nrs. 1929 ged., 2306, 2501 ged., 2504 t/m 2508, 2510, 2511 ged., 2512, 2513 ged., 2514, 2515, 2516, 3945 t/m 3947, 4462, 4513, 4514 ged., 4522, 4523 t/m 4525, 4527, 4531 t/m 4533, 4534 ged., 4535, 4536 ged., 4537, 4538, 4540, 4541 ged., 4551 ged., 4573 ged., 4574 ged., 4579 ged., 4580, 4721 ged. en 4722 ged., een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN159.
- II. Bij deze beschikking gaat een toelichting die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze;
DE SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING BEHORENDE BIJ BESCHIKKING NMF-90-3425

1. Inleiding

Het natuurmonument "Kathagerbeemden" is gelegen in het noord-oostelijk deel van de gemeente Nuth, bij Vaesrade. Het heeft een oppervlakte van ca 25 ha.

Het gebied is gelegen op de ter plaatse steile noordhelling van het Geleenbeekdal en in het beekdal zelf. Het terrein is zeer geaccidenteerd: over een afstand van 150 meter komt een hoogteverschil voor van ca 45 meter. Als gevolg van dit hoogteverschil treedt er aanzienlijke kwel op aan de voet van deze helling en in het laaggelegen broekbos.

Het natuurmonument wordt doorsneden door de Geleenbeek.

Rondom het natuurmonument, dat bestaat uit hellingbos, vochtige, schrale hooilandjes, moeras en open water, bron- en broekbos, een hellingveentje en enkele rietveldjes, is een aantal landbouwpercelen gelegen, veelal in gebruik als weiland en/of boomgaard.

Het natuurmonument wordt omsloten door de weg Kathagen - Vaesrade, de Vaesraderweg, de Naanhofferweg en de Naanhofsweg. Het gebied is zeer ontoegankelijk, er is slechts één openbaar voetpad, het Kathagendervoetpad, dat grotendeels langs de noordrand van het natuurmonument loopt.

In de Kathagerbeemden komt een grote variëteit aan biotopen voor, die karakteristiek zijn voor de beekdalen in het lössgebied en waarvan er nog maar weinig resteren in Nederland.

In het natuurmonument is een, vermoedelijk uit de middeleeuwen daterende, terp gelegen, die begroeid is met bos.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

2.1. flora en vegetatie

In het natuurmonument voorkomende belangwekkende vegetatietypen zijn:

- Elzenbroekbossen, deels gevoed door kwel.
- Zeer vochtige hooilanden, eveneens deels gevoed door kwel.
- Hellingveen.
- Eiken-haagbeukenbos.
- Beuken-Eikenbos
- Populierenbos.

In het Elzenbroekbos komen als meest zeldzame plantesoorten voor Hangende zegge (komt alleen nog voor in broekbos in Zuid-Limburg), Zwarte rapunzel en Verspreidbladig goudveil.

De vochtige hooilanden zijn te karakteriseren als Blauwgrasland en deels als Dotterbloemgrasland, met o.a. Breedbladige en Gevlekte Orchis, en Moerasspireaterreinen.

Het hellingveentje wordt gerekend tot het Knopbiesverbond, een vegetatietype dat in Nederland aanzienlijk zeldzamer is dan Blauwgrasland. In dit hellingveentje komen de meest zeldzame plantesoorten voor, t.w. Gele zegge (één van de vijf vindplaatsen na 1950 in Nederland), Schubzegge (enige vindplaats in Nederland) en Parnassia (één van de twee vindplaatsen in Limburg).

In het totaal zijn er 19 Carex-soorten gevonden, hetgeen uitzonderlijk veel is gezien de relatief geringe oppervlakte van het natuurmonument.

Het totaal aantal plantesoorten bedraagt ca 350.

Het natuurmonument kent een grote rijkdom aan zwammen, waaronder enkele zeer zeldzame soorten.

2.2. fauna

Ook in ornithologisch opzicht is het natuurmonument van betekenis. Als broedvogel komen onder meer voor Dodaars, Zomertaling, Ransuil, Bosuil, IJsvogel, Groene specht, Grote en Kleine bonte specht, Grote gele kwikstaart, Wielewaal, Bosrietzanger, Grasmus, Grauwe vliegen-vanger, Roodborsttapuit, Paapje, Gekraagde roodstaart en Geelgors. Van de zoogdieren kunnen worden genoemd Steenmarter, Dwergvleermuis en Rosse vleermuis.

Van de amfibieën en reptielen worden aangetroffen Kleine groene kikker, Alpenwatersalamander, Levendbarende hagedis en Hazelworm. Vermeldenswaard is het voorkomen van de Driedoornige stekelbaars. In het natuurmonument komen 45 soorten Mollusken (Weekdieren) voor, waarvan twee soorten voor Nederland zeer zeldzaam zijn; één van deze twee is tot nu toe alleen bekend van de Kathagerbeemden.

3. Natuurschoon

Uit een oogpunt van natuurschoon is het natuurmonument van belang door de grote afwisseling aan biotooptypen en landschapselementen en de grote hoogteverschillen in een relatief klein gebied.

4. Begrenzing

De begrenzing van het natuurmonument is bepaald aan de hand van de aanwezigheid van belangrijke natuurwetenschappelijke waarden. Voor de exacte begrenzing wordt verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN159.

5. Bescherming krachtens andere instrumenten

In het op 19 februari 1987 vastgestelde streekplan Zuid-Limburg vallen de Kathagerbeemden grotendeels in de verwevingscategorie "Natuur 1, Landschap 1, Recreatie en Toerisme 2". Dit houdt in, dat het beleid in dit gebied gericht is op het handhaven en/of ontwikkelen van een grote dichtheid en variatie van natuurwaarden. Daarnaast dient het beleid zich ook te richten op behoud en herstel van samenhangende cultuurhistorische waarden met de daarbij behorende visueel-ruimtelijke verscheidenheid. Extensieve vormen van recreatie en toerisme worden eveneens tot het beleid in dit deelgebied gerekend.

Voor het natuurmonument is het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Nuth (vastgesteld op 13 april 1982) van kracht. De bestemmingen zijn als volgt:

- gedeelte ten zuiden van de Geleenbeek:
het moerasbos heeft de bestemming "bosgebied";

- het daaraan grenzende agrarische gebied heeft de bestemming "agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarden";
- gedeelte ten noordoosten van de Geleenbeek:
het moerasgebied en de schrale hooilanden hebben de bestemming "natuurgebied" met een kleine enclave "agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarden";
de eromheen liggende percelen hebben de bestemming "agrarisch gebied met hoge landschappelijke waarden".

Het bestemmingsplan biedt bescherming uit een oogpunt van ruimtelijke ordening. De voorschriften ten aanzien van de bestemmingen hebben vooral betrekking op ruimtelijke ingrepen. De onder deze bestemmingen opgenomen aanlegvergunningstelsels zijn beperkt en hebben geen betrekking op beheersactiviteiten.

Bovendien biedt het bestemmingsplan geen mogelijkheden om een actief beheer te regelen, in tegenstelling tot artikel 14 van de Natuurbeschermingswet, dat de mogelijkheid opent tot het vaststellen van een beheersplan.

6. Gebruik en rechtsgevolgen

6.1. gebruik en beheer

Het gebruik in het natuurmonument beperkt zich hoofdzakelijk tot de rondom het bronbos gelegen percelen. Deze zijn voor een deel in beheer bij het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN), afdeling Nuth, en de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen (IKL), die een aantal hooilandjes jaarlijks maaien, het maaisel afvoeren en verbranden op brandplaatsen buiten de hooilanden.

Temidden van deze hooilandjes is een wildakker aangelegd, die tot 1988 jaarlijks werd bemest en ingezaaid met diverse gewassen zoals maïs en koolzaad. Tevens staat op dit perceel een hoogzit t.b.v. de jacht op o.m. vossen en uitgezette fazanten.

In het open water midden in het natuurmonument wordt af en toe gevestigd door enkele particulieren. In het moerasgebied is een graafmachine achtergebleven. Met deze machine wordt sporadisch en over een kleine oppervlakte nog gegraven. Het gebied is niet vrij toegankelijk voor wandelaars.

Het traject van de Geleenbeek is door het waterschap Roer en Overmaas verbeterd. Dit houdt o.m. in dat twee schouwpaden van ca 3 meter breedte op verhoogde dijken zijn aangelegd met wisselende hellingshoek. Aan de waterzijde van deze dijken zijn inmiddels knotbomen (vnl. Eik en Es) aangeplant. Aan de zuid- en westzijde van de beek is een tijdelijke werkstrook van ca. 15 meter aangelegd, hetgeen een zware aantasting van het ter plaatse aanwezige broekbos betekende. Deze strook is inmiddels heringeplant met Zwarte els, Schietwilg en Grauwe wilg. Over de afwerking van de beek is overleg gepleegd tussen het waterschap en het consulentenschap Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in Limburg met betrekking tot de mogelijkheden tot natuurtechnische afwerking en vermindering van de nadelige effecten van de werkzaamheden.

Voordeel van de beekverbetering is, dat de kans op overstrooming met het sterk vervuilde water van de Geleenbeek tot het verleden behoort. In het agrarisch gebied ten zuidwesten van de Vaesraderweg zijn

- Het verrichten van andere handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolgen kunnen hebben.
- Het uitoefenen van de jacht, met uitzondering van de jacht op basis van thans lopende jachthuurcontracten.
- Het beoefenen van buitensporten als motorsport, het houden van wedstrijden en races, het crossen met motorvoertuigen, bromfietsen of fietsen, paardrijden, kleiduivenschietsen e.d.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet, per aangetekende brief aan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te geschieden.

6.3. rechtsgevolgen ex artikel 16

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden om, zonder ontheffing, een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken, af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten en geldt niet voor de eigenaar en de gebruiker en hun huisgenoten. Met behulp van artikel 16 kan tegen het eventueel verrichten van bovengenoemde schadelijke handelingen door bezoekers worden opgetreden.

6.4. rechtsgevolgen ex artikel 14

Volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet kan de Minister in overeenstemming met de eigenaar en de gebruiker, telkens voor een periode van maximaal drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan opstellen, dat het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel heeft.

Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet is voor in het beheersplan neergelegde handelingen geen vergunning vereist. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en de gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het natuurmonument. Aan de betrokkenen kan een vergoeding worden toegekend voor de uit het beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

Het ligt in de bedoeling voor het onderhavige natuurmonument beheersplannen op te stellen.

Bij het toekomstig beheer zal de nadruk dienen te liggen op behoud, herstel en ontwikkeling van de natuurwetenschappelijke waarden, waarbij met name moet worden gedacht aan de grote mogelijkheden die de sterke variatie in het abiotisch en biotisch milieu biedt. Gewenst zijn, globaal bezien, de volgende beheersmaatregelen:

enkele paardestallen, een buitenmanege en bijgebouwtjes van woningen aangelegd. Gedeeltelijk liggen deze in het natuurmonument. Plaatselijk worden steilranden sterk vernield door intensieve betreding door voornamelijk paarden. In het natuurmonument, met name aan de bovenzijde van de steile hellingen aan de rand van de bebouwing, is in het verleden puin en huisvuil gestort, hetgeen een belemmering van de natuurlijke ontwikkelingen ter plaatse betekent.

6.2. rechtsgevolgen ex artikel 12

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder vergunning handelingen te verrichten of te gedogen die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een beschermd natuurmonument. Onder de werking van dit artikel vallen niet alleen schadelijke handelingen die binnen het natuurmonument worden verricht, maar ook handelingen die buiten het natuurmonument plaatsvinden en die schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke waarden van het natuurmonument. Hoewel het moeilijk is van tevoren exact aan te geven welke handelingen al dan niet schadelijk zullen zijn en derhalve vergunningplichtig, wordt om de gedachten enigszins te bepalen hierna een aantal handelingen opgesomd, die, gelet op hun gevolgen, vergunningplichtig kunnen zijn. In geval van twijfel is het raadzaam ter zake van een voorgenomen handeling het advies te vragen van de consulent Natuur, Milieu en Faunabeheer in Limburg. Onderstaande lijst is niet volledig.

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet.
- Het verrichten van handelingen die wijzigingen van de waterhuishouding, waterkwaliteit of waterstand beogen of ten gevolge kunnen hebben, zoals het graven, verbreden, verdiepen, verleggen of dichten van watergangen of plassen, met uitzondering van werken welke zijn voorzien in de bestaande Keur van het waterschap.
- Plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun oorspronkelijke gebruik onttrokken voertuigen, caravans of tenten.
- Leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties of apparatuur.
- Aanleggen of verharden van wegen, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppevlakteverhardingen van enige omvang.
- Ontgronden, bodem verlagen, ophogen, egaliseren, ontginnen, graven en woelen of andere verstoringen van de bodem.
- Opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)-stoffen, produkten of materialen.
- Winnen van bosstrooisel of mos.
- Aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals picknickplaatsen e.d.
- Het gebruik van meststoffen, chemische bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen.
- Het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten, anders dan ten behoeve van het normale onderhoud.

- t.a.v. de bossen

Het populierenbos ten westen van de Geleenbeek zou moeten worden omgevormd naar een, van nature hier thuishorende, Elzenbroekbos. In het Elzenbroekbos zouden delen periodiek (1x per 7 à 10 jaar) teruggezet moeten worden.

In het Wilgenvloedbos rond het open water en in de drogere delen van het bos elders in het natuurmonument is vooralsnog geen specifiek beheer noodzakelijk.

De knotbomen op de grens van percelen en langs voormalige meanders van de Geleenbeek zouden ééns in de vijf jaar moeten worden geknot.

Dichtslibbende poelen zouden 1x per 6 jaar moeten worden opgeschoond.

- t.a.v. open water

Algehele verlanding zou moeten worden tegengegaan door 1x per 10 à 15 jaar uitbaggeren tot 1.50 meter diepte. Overigens is geen specifiek beheer noodzakelijk.

- t.a.v. de hooilanden

De hooilanden zouden jaarlijks in de nazomer moeten worden gemaaid; het maaisel dient buiten het terrein te worden verbrand.

Waar nodig zou overmatige ontwikkeling van Riet moeten worden tegengegaan door 1x per jaar extra te maaien en te verbranden.

Poelen zouden eens in de paar jaar moeten worden opgeschoond.

Beschaduwing van poelen zou moeten worden voorkomen.

Struikopslag zou moeten worden verwijderd.

Aan de ter plaatse van drassige plekken aangelegde knuppelpaden is enig onderhoud gewenst.

- t.a.v. overige delen van het natuurmonument

In de rietlanden zou enige struikopslag moeten worden verwijderd.

Illegaal in het natuurmonument gestort puin en vuil en illegaal aangelegde bouwsel (zoals provisorische paardenstallen) zouden moeten worden verwijderd. Op de in het natuurmonument voorkomende steilranden plaatsvindende te intensieve bemesting en beweiding zouden moeten worden gestaakt.

Het is niet gewenst dat de langs de Geleenbeek aangelegde schouwpaden worden opengesteld voor het publiek.

7. Inlichtingen

De Consulent Natuur-, Milieu- en Faunabeheer in de provincie Limburg is gaarne bereid inlichtingen te geven over de toepassing van de Natuurbeschermingswet.

Het kantoor van de Consulent is gevestigd te Roermond, Swalmerstraat 52, 6041 CZ Roermond, telefoon 04750-96777.